

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . . . 2:50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границю:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 16 франків
Поодинокі число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні
крім неділь і руских свят
о год. 6-й пополудні.

Редакція, адміністрація
експедиція «Руслана» під ч. 9
ул. Коперника (Ліндога ч. 9.) Ек-
спедиція місцева в Агенції Со-
коловського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лиш-
на попередне застереження. —
Рекламації неопечатані вільні
від порта. — Оголошення зви-
чайні приймають ся по ціні
10 кр. від стрічки, а в «Над-
сланім» 20 кр. від стрічки. По-
дяки і приватні донесення по
15 кр. від стрічки.

Політичні замітки.

V.

Артикул XIX. і територіяльне право. — Автономія на-
родів уздоровить Австрію. — Стадіон і Бах.

Артикул XIX. основних державних за-
конів, наділяючи австрійські народи само-
управою в національних справах, виклю-
чає ео ipso всяке територіяльне пра-
во. Артикул сей, як вже сказано в горі,
не знає ніяких коронних країв, а тим мень-
ше якоесь краєве право. Колись, в серед-
них віках, верховодило в релігійних спра-
вах територіяльне правило: *cujus regio
illius religio* і се правило було причиною
більших боротьб, навіть воєн. З залише-
нем сего правила на поли релігійним на-
став в новітніх державах релігійний мир.
Правило: *cujus regio illius religio* засту-
плено релігійною свободою оди-
ниць. Нині живуть ісповідники всяких вір
побіч себе в одній хаті, громаді, в однім
повіті чи краю, і не ворогують проти себе,
а суди караючи на основі законів всяке
нарушене свободи віри через іновірця, бе-
режуть сю свободу. Чи подібний устрій не
можна би перевести і на національним по-
ли? Чи не можна би на підставі етногра-
фічної перенісі (конскрипції) поділити жи-
телів австрійських коронних країв на наці-
ональні одиниці, національні громади, по-
віті та області, а поділивши їх на наці-
ональні окремі цілости, сказати, що ті на-
ціональні цілости (народи) орудують своїми
національними справами незалежно одна
від другої, самостійно, та що власти ма-
ють право і обовязок всяке нарушене на-
ціональної свободи карати? Сеж можливе
без всяких внутрішніх переговорів і се
оперте на існуючих основних, державних
законах. До переведеня сего, будьто ново-
го ладу, не треба би навіть ухвалювати
які-небудь язикові закони. Треба лише ар-
тикулови XIX. основ. державних законів
надати правне значіне, а на державні ад-
міністраційні органи наложити обовязок,

берегти свобідного, «ненарушеного» наці-
онального розвою кожного народу. Як ни-
ні протестант або жид не має права міша-
ти ся в віроісповідні права католиків і на
оборот, так завтра не мав би права Німець
орудувати національними справами Чеха
або Словінця, Поляк справами Русина, Ру-
син національними справами Поляка, а вся-
ке нарушене сеї самоуправи було би так
само каридостойним переступством, яким є
нарушене релігійної свободи.

Одним помахом пера, одною закон-
ною постановою в дусі XIX. артикулу осно-
вних державних законів рішено би гордий-
ський національний вузол в Австрії, усуне-
но би національне питане з нинішних за-
конодатних тіл і утривалено би внутрішній
мир. Тоді одиниці народу звернули би всю
свою діяльність на плекане своїх питомих
національних інтересів, а не марнували би
сеї діяльності на пусті забаги винародо-
влюваня других і національну борбу. Тоді
не стояли би в наших парламентах на дне-
внім порядку національні питання з расо-
вою ненавистю, скандалями і обструкцією.
Нані всякі законодатні тіла забрались би
до насущного хліба, до господарних справ,
до труду над материяльним добром всіх без
огляду на народність, так як нині вже еко-
номічна робота не оглядає ся на віру.

В хвили, коли се пишемо, довідуємось
з віденського тижневника «*Slavisches
Echo*» (з 8. серпня), що бар. Францісок
Ерб в політичній розправці: «*Ein auf die
Sanierung unserer Zustände gerichtetes Pro-
gramm*» між іншими средствами сана-
ційними указує також на потребу зміни
теперішньої системи управи в дусі авто-
номії народів. Самоуправа така впли-
ває з XIX. артикулу основних наших за-
конів і Австрія яко національний конгльо-
мерат мусить скорше чи пізнійше зрозу-
міти, що уздоровлене єї не наступить скор-
ше, доки правительства єї не зійдуть з те-
перішньої хибної дороги, на котрій стоячи
від початку конституційної ери, они спра-
ву національну віддали в руки чи то сой-

міз, чи центрального парламенту з їх по-
літичними більшостями. Гр. Стадіон і Бах-
головнійші представителі абсолютизму
Австрії, зрозуміли вже в 1848. році, щв
в конституційній ері треба буде зірвати о
принципом давленя і томленя народів. Тоз
му артикул XIX. основних державних за-
конів явив ся вже в кромеріській консти-
туції з їх приводу, хоч трохи в відмінній
формі. Стадіон і Бах передчували, що в
ері конституційній австрійські народи пося-
гнуть рукою за своїми національними пра-
вами і не успокоять ся, доки їм на поли
національним не буде подана повна свобо-
да, орудувати своїми справами незалежно
від держави і від других народів. Думати,
що нині, при розвиненій свідомости на-
ціональній, який небудь австрійський нарід
стерпить над собою руку правительства
або другого народу — се утопія і легко-
душність хлопяча.

Квіринал а Ватикан.

Над домовиною убитого італійського короля
доконує ся факт великої ваги: порозуміне межі
духовною а світською властю в Італії. Св. Отець
чинив зі своєї сторони все, щоби діткнуву
страшним ударом родану потішити. З правдиво
християньскою любовю забув на всі ріжницї,
які ділили оба престолі і бачучи лише людске
вещасте, звернув ся св. Отець перший зі сло-
вами відряди і ободреня до вдовиці-королевої Мар-
гарити і єї королівського сина. За сим приміром
пішла також знатна частина кардиналів, а іта-
лійське духовенство з власної ініціативи від-
правило жалобні богослуженя за помершим ко-
ролем.

Молодий король є вихований в релігійнім
дусі і є ревнійшим католиком, ніж був єго не-
біщик отець. При тім і страшний напад анархі-
ста на безборонного і безвинного короля, мусів
у короля та в єго найблизнім окруженю ви-
кликати перекопане, що люд. вихований без
любви до релігії та без пошани для церкви,
сходить на бездорожя і дичіє. Тож міністер ві-

7

МОРОЗЕНКО.

Панаса Мирного.

(Далі).

Оселила ся Катря в селі. Пішов кругом
гомін про неї; чути смішки та пересмішки:
корясна у городі з'їжа, он які гладкі відтіля
вертають ся!.. Слухала те Катря та мовчала,
навернула лихо важким гвітом горя та душею
мліла. Все, що було у її серці живого, закаме-
ніло; все, що було в душі доброго, зотліло.
Зостали ся горе та сльози та.. Пилипко з'явивсь
на утіху!

Пилипко її справді утішив. Не було тих
любих назвів, щоб вона єму не прикладала; не
було тих утішних слів, котрими-б вона єго не
взивала!.. У ночі не спить — єго доглядає. У
день — серцем за єго мліє, коли робота одірве
від єго на яку хвилину. Нема для неї щастя й
спокою, як біля него.. Хай собі довгі язики, що
хочуть, говорять: ротів людям не позамазеш і
слухати — не переслухаєш.. А воно — мале
немовлятко.. одна в світлі утіха й надія!

Полюбила й тітка мале внуча. Тихе та
утішне, воно стало забавкою старій бабусі. На
перебіг одна перед другою хапали вони єго на
руки, носили ся з ним; єго забавляючи — самі
бавили ся.

Ото під таким доглядом і ріє Пилипко,
піднімав ся на ноги — і став мазуном своїх і
чужих. Уздрівши єго, чоловік зостановить ся:
гляне на те пишне панське личенько, ясні бла-
китні очіці та біле і м'яке, наче лен, волосяч-
ко.. «Гарний городський гостинчик, — нічого ка-
зати!» — подумав собі. А жінки — аби де спій-
мали Пилипка, то й з рук не спускають; та
вхопить, а друга й свої руки підставляє, щоб
перехопити.

Зовсім би добре жило ся Пилипкови, ко-
ли-б було чого у волю їсти. А то не в ради-
годи приходилось одним сухарем давитись.. Ще
поки стара бабуся жила, — і сяк і так жило
ся.. Катря піде на роботу; тітка з Пилипком
дома. Один Бог знає, де вона видерала задля
Пилипка шматочок м'якої паланички, або кра-
єчок булки! А як стара на той світ перестави-
лась, — погіршало на сїм і Пилипкови й Катрі..
Він сам собі дома — голодний та холодний су-

мує, а вона — на чужій роботі серцем за него
мліє..

Отак не забарила ся Катря перебігти труд-
ною думкою довгу й родючу ниву свого безта-
ланя — і опізнала ся знову в холодній хаті,
в тісному куточку на печі, рядом з своїм Пи-
липком, що на завтра збирав ся їти до хреще-
ного батька посипати, щоб принести їй і паля-
ницю і ковбасу і грошей..

Куди єму їти, та й у чому єму їти, по
такому лютому холоду? — подумала Катря? А
як-же їй справді на завтра бути?.. Що вона
дасть єму завтра поїсти?.. чим вона в хаті про-
курить?.. Чи то свята земля давнійше запасів
більше родила, що їх вистарчало? чи меньше
їх утрачало ся?.. чи може вона тоді молодша
була, щирійше робила, більш заробляла?..

І знову невспуца журба захопила її в свої
цупкі обіймища; занудило та затрудило мате-
рине горяче серце; заскребла ся червоточиною
у попецлій від горя душі; важким гвітом на-
вернула ясний розум.. Ні, не має розгадки, про-
світку не видно!

(Далі буде.)

роісповідань Джіантуріо подякував публично архієпископови Генуї і духовенству за жалобні маніфестації.

Так само появляють ся і в прасі щораз численніші голоси про надію на зближене Квіриналу і Ватикану. А реція на перешкодї цілковитого поєднання стоїть одна незрушена запора: Сполучена Італія не схоче і не може навіть відступити Раму, ані навіть части єго для світської власти св. Отця. Супроти сего не достає підстави, на якій би можна побудувати тревалу згоду.

Таке вражінє відносить ся з кореспонденції, яку з Ватикану одержав півурядовий орган австро-угорського міністерства заграничних справ «Politische Corresp.»:

В провінціях давньої церковної держави, в яких відносини межі Церквою а державною власттю є особливо дразливими, апостолска Столиця видала порученє, щоби духовенство не піднімало жадної ініціативи що-до жалобних обходів за помершого короля. Колиж однак завізвуть духовенство до співучастї, оно не повинно відсуватись. Поза сим округом оставлено духовенству цілковиту свободу, щоби принімало таку ініціативу, яку узнаєть відповідною в кождім поодинокім случаю. Проект одної групи католиків з Медіоляну, щоби в Монзї, на місци убієства, виставити покутну каплицю, Ватикан піднірає горячо.

Взагалї відчуває ся вражінє, що над мощами помершого монарха відбуває ся зближенє держави до Церкви в Італїї. Є майже певним, а бодай дуже правдоподібним, що ся добра воля по обох сторонах буде тревалою та що перехід, який тепер навістив Італїю, в сїм напрямі буде мати дуже додатний вислід. До борби з анархістичною заразою треба як найбільше сил; так отже Церков і держава мають в рівній мірі обовязок, нести собі взаїмно поміч. Надію зближеня ся обох властей піддержує опінія, яка кружє в достовірних кругах, що Віктор Імануїл одушевлений як найліпшими бажаньями та як найбільшою миролюбносттю супроти католицизму.

Гігієна умислової праці.

Сон.

Важною річю для гігієни умислової праці є справа сну, яко чинника скріплюючого, але треба здати собі справу, коли то сон має в найвишій степені ті прикмети, які єму приписуєсь, і чи може він також впливати некорисно на устрій.

Здаєсь, що нема хіба хвилі так загальної, котра би з рівно незрушеною систематичносттю так панувала над нашим організмом, щоби не узнавала ніякого насильства або переваги, як хвиля сну. Вздихає до него жebraк, бо у нїм забуває щоденну біду і клопоти, виглядає з тугю за ним хорий, щоби забути про біль, улягає єму богач, мудрець і дитина з рівною, нічим не перерваною систематичносттю, а коли в наслідок певного хоробливого стану не показуєсь сей нісланець спочинку і спокою, то спроваджуємо єго штучно, зваблюємо ліками, котрі як знаємо, приносять велику шкоду нашому організмови, аби тільки, навіть за всяку ціну, уснути тоді, коли все довкруги нас спочиває тихим сном.

Чим є той стан у своїй істотї, не знаємо, також лишасьє для нас отвертою загадкою, що дїєсь з нами, коли сон замикає нам очі; то однак знаємо з певносттю, що мусимо спати.

Не буду ту виводити, від чого повстає сон, бо се не веде до нашої ціли, однак буду старатись відповісти на питанє, як довго повинен чоловік спати?

Чи сон довший дає більший відпочинок по праці, і чи не треба би єго надуживати, аби корисний єго вплив не змінив ся з часом у протівний?

Старинні казали: «сїм годин спати, досить для молодця», а нинї чуємо досить часто і се находить у всїх признанє, що спати треба безумовно перед півночю, бо тоді сон покріплює найбільше.

Формули єї, яко «мудрість народів», не могли очевидно повстати без виразної причини і обсервації, яка сягає аж до дрібниць. Тому пригляньмо ся їм близше, звідки они взялись і як

виглядають они в світлі докладних психологічних розслїдів.

Перші докладні розслїди в тїм напрямі робив Köhlschütter; єму розходилось о се, пізнати, як глибоким є сон в ріжних хвилях по засненю. До своїх розслїдів уживав він приряду з дзвінками, а глибокїсть сну пізнавав він з сили звуку, якого потреба було, щоби пробудити особу, над котрою роблено дослїди.

Після розслїдів того слїдича, є сон з початку глибоким і заєдно але звільна поглубляєсь так, що по впливі одної години від засненя доходить до своєї максимальної сили, потім опадає в той сам спосіб, в якій взріє, а кілька годин перед пробудженем ся є він дуже мало глибоким.

Пізнійше робили Mönninghoff і Presbergen подібні дослїди поспільно на собі і дійшли майже до тих самих вислїдів, що Köhlschütter. Точку кульмінаційну глибокості сну подають они на третю чверть другої години по засненю, по чім глибокїсть сну опадає; є однак також і друга точка кульмінаційна, однак значно низша від першої, а се в третій годинї по засненю. Решта перебігає так само, як у дослїдах Köhlschütter-a.

В послїдних часах займав ся тою квестією Michelson, а єго вислїди годять спірні точки єго попередників.

Першу стадію сну найшов він таку саму, як попередні слїдичі. Точку кульмінаційну глибокості сну означає він на першу годину по засненю; може она однак значно пересунутись, а се тим дальше, чим труднійше засипляє розслїджуване медіум. У дїтїй, що засипляють звичайно сейчас, коли лише «приложать голову до подушки», приходить кульмінаційна точка глибокості сну скорше (в часї двох перших годин по засненю), як у тих, що потребують великого спокою, аби заснути і мусять нераз довго чекати на сон, мимо того, що виразно чують ся сплячими. У тих точка кульмінаційна приходить нераз аж на п'яту або шесту годину по засненю. Для тих нема, здаєсь, більшої приємности, як ранній сон. Але се все є вже в певній мірі аномальний стан. Коли проте говорять ся о сні дїтїй, то з такими обявами майже ніколи не стрічаєть ся.

Дальший перебіг сну, коли дійде вже до кульмінаційної точки, представляє Міхельзон так, що глибокїсть єго опадає в безнастанних ваганнях, які виказують не як дослїди Кольшїттера повільне спаданє, або Менігофа і Пресбергена одно другорядне максимум, але цілий ряд тихже, в той спосіб по собі наступаючих, що кожда слїдуюча кульмінаційна точка є низшою від безпосередно єї попереджаючої, або коли тих другорядних, кульмінаційних точок є дуже багато, друге стадіум сну коли дійде до головної кульмінаційної точки, можемо прийняти за Кольшїттером, яко таке, що оказує стале спаданє єго глибокості.

Отже всі слїдичі згаданої квестії, годять ся цілковито в двох точках, а іменно що-до часу указаня ся найбільшої глибокості сну (в короткім часї по засненю), дальше що-до представленя слїдуючого стадіум сну, яко сталого спаданя під зглядом єго глибокості, котра на довгий час перед пробудженем ся майже нічим не ріжнить ся від стану цілковитого чуваня.

(Конець буде).

Воєнні події.

На двох сторонах широкої китайської країни розгорїла ся борба між білою а жовтою расою. На полудневїм сходї союзні війська вирушили вже на столицю «середушого царства», а на західно-північній сторонї, в Манджуриї, російські війська поступають чим раз наперед, розбиваючи в пух китайські відділи.

До Вашингтону доносить генерал Шаф під днем 10. с. м., що корпус, який вирушив на Пекін, прибув днем перед тим до місцевости Госїву, положеної на половинї дороги між Тієнтсїном а Пекїном. Так отже вже небагом стануть союзні війська перед мурами Пекїну. Бюро Райтера доносить під днем 6. серпня, що два зовсім достовірні курьєри, які дня 1. серпня опустили Пекін, оповідають в Тієнтсїні, що сама цїсарєва заосмотрїла обляжєних чужинців в провіант на кілька днів. Однак мимо того ген.

Лїпіченг уставив дві гармати напротив посольств і бомбардує їх.

До російського генерального штабу доносять з над китайської границі, що дня 4. серпня пришло до битви коло Айгуну. Китайців розігнано. Часть їх утекла в напрямі до Цїсяхар в Манджуриї, иньша часть в долину ріки Амура. Генерал Рененкамф сгрітив на полудне від Айгуна сильний відділ Китайців, але через гірський терен кіннота не могла виконати атаку. Генерал Фляйшер помашерував онодї на Вейтсую, а рівночасно полковник Домбровский вирушив з Ташїка з козаками. Коли Китайці змиркували, що Росіяни надходять з усїх сторін, утікли на схід. Росіяни утомлені довгим походом, залишили погоню. Забрано 12 старих гармат і склад амуніції і карабїнів.

Видко, що відвага, яку Китайці зразу були проявили при оборонї фортів Таку, опустила їх тепер і они, хотяй в знатній чисельній перевазі, ідуть в розсіпку перед силою європейского оружя. Плани європейских держав сягають дальше, як здобутє Пекїну і увільненє послїв. Доказом сего є іменованє гр. Вальдерзе начальним командантом союзних війск в Китаю в хвили, коли здобутє Пекїну є лише квестією недовгого часу. Гр. Вальдерзе прибуде до Китаю аж за півтора місяця, а до сего часу вже певно буде довершеним діло висвободженя чужинців в Пекїні. Дїяльність генералїссїмуса мусить отже мати дальшу мету, на яку може Китайці не були приготовані та не приготували ся ще тепер до достаточного відіору.

Місія гр. Вальдерзе буде отже ділом обезпеченя цивілізованого сьвіта від можливости зорганізованого нападу китайської раси. До того змїряє також заказ довожевя оружя і амуніції європейскими фабрикантами.

Трансвальска війна стратила зовсім інтерес Європи, супроти воєнних подій в Китаю. Однак діють ся там цікаві річі і тим дивнійше, чим тихше там у тїм Богом і людьми забутім закутку. Боєри очевидно не мають ані часу, ані можности, ані навіть жадної ціли слати до Європи вісти про свої рухи, наміри та здобутки, а Англичани, — коли мовчать, то видко, що зле з ними дїє ся.

Боєри безнастанно атакують всі залізничі поїзди та розвивають партизантку так енергічно, що лише більші відділи англійского війска можуть порушати ся в краю. Більший гурт війска тяжше запровіантувати, а тут ще і нема як, бо Боєри не одеа вже поїзд з провіантом переловили в свої руки. Рухи англійской армії взагалї найбільше спиває недостаточне запровіантованє. Кореспонденти льондонських дневників представляють стан річі під тим зглядом, яко просто безвідрадний. Войска генерала Рундлього, котрі мають тяжку задачу закривати і держати лінію сполучуючу Робертса з полуднем, суть прямо заголоджені. Ся лінія тагне ся 80 англійских миль і має не впусити до Трансвалю вкритих в горах оранських Боєрів. Войки в страшній нужді. Многі з них так ослабли, що не можуть двигати збрўї. Їх руки і колїна дрожать, коли закидають на плечі карабїн. В пристанях нагромаджено величезні засоби провіанту, але війскові власти не вислають їх на боевище, бо партизантка Боєрів зробила дороги непевними. Зї страху, аби сей або той поїзд не впав в руки Боєрів, не вислають транспортів і заголоджують англійське війско.

НОВИНКИ.

— Календар. В середу: гр.-кат. Стефана; рим.-кат. Вознесєнє Пр. Дїви. В четвер: гр.-кат. Ісаїя; рим.-кат. Роха.

— Іменованя. Міністер просьвіти іменував учителя школи вирав при учительській семінарїї мужескій в Тернополи, Бронислава Скочка, старшим учителем в семінарїї в Сокалі.

— Для технїків. Магуристи, що мають намір вписатись на політехніку, одержать всякі інформації в товаристві «Основа», ул. Льва Сапїги ч. 19. (vis-à-vis політехніки).

— Садівничя вистава у Львові. Львівське товариство заводових огородників в ціли піднесеня садівництва в Галичинї уряджує при кінци вересня п'ятиднєву виставу овочів, получену з продажию овочів. Зголошеня участї належить надіслати найдальше до 1. вересня. Виставовий комітет розіслав також квестіонар, в якім просить властителїв садів о поясненя що-до величини саду, єго положеня, землі, підсоня і т. п.

— **Злодійська безличність** у Львові доходить до неможливості. Злодія не потрапить тронуть навіть найбільше людське нещастя; він стремить до своєї цілі без огляду на обставини і як-раз при нещастях вітрять він найбільшу добучку. Якесь прилично убрана пані у Львові, ідучи вчора о год. 9. вечером з кошиком в руці, упала на хіднику в наслідок апоплексії. Коло нещасної зібрався гурт людей, прийшов поліціянт, але не можна було упавшої привести до свідомості. На се приступила до поліціянта якась жінчина і заливаючи ся слезами, заявила, що недужа мешкала разом з нею і подала йому свою адресу. Описала забрала з лежачої пані кошик і що дало ся взяти і відійшла. Показало ся однак, що она була звичайною злодійкою, бо поліціянт не найшов її після поданої адреси і мусів недужу відвезти на ратункову станцію.

— **Самбірські тортури перед судом.** Дня 20. с. м. пічне ся перед карним судом в Самборі головна розправа проти звіним каторжникам тамошної поліції. Розправа буде інтересною, бо в наслідок накликовань праси акт обжалована виступає проти головного винownika, інспектора поліції Айтнера.

— **Краківський суд краєвий** дав недавно гарний примір несеня помочи убогим, що пошукують своїх прав. Справа була ось яка: Одна убога зарбиця з Кракові провадила процес. В цілі приготування материялу доводowego okazala ся потреба переглянути акти спадкові, находячі ся в суді повітовім в Лішках, а що не мала она фондів на дорогу і оплачене адвоката, тож внесла прошене о надіслане тих актів до суду краківського до перегляду. Суд в Лішках відмовив се-му прошеню, але краєвий суд краківський порішив, що жадане се має узасаднене в § 288. у. 4 інстр. суд. і узгляднив прошене. В мотивах свого рішення сказав межі иньшим, що в сей спосіб як-раз сповняє ся задачу нового закона, що стремить до несеня пільги для убогих пошукуючих своїх прав.

— **Крадіж в костелі.** З Нового Санча доносять, що вночі з 10. на 11. с. м. тамошну поліцію повідомив місцевий парох, що в костелі господарять злодії. Сейчас всі поліціянти, які лишень найшли ся, поспішили до костела і облягли всі двері та вікна. Однак злодії в невивяненій спосіб змогли утечи з костела, полишаючи кільканацять пакунків з фелонами, свічниками, пауками, образами, одним словом — зі всім, що можна було взяти.

— **Пропадають з вязниці.** Не лишень один Чайковський, убийник Леківної, зміг утечи перед трома днями з львівської вязниці, але він мав вже кількох попередників в тім ділі. Перед тижнем пропав з вязниці Іван Скута, що мав сидіти 5 місяців за крадіж. Того самого дня, що Чайковський, утік також Микита Пашуля, за-суджений на пів року вязниці за крадіж. — Вчора вечером вишницький суд доніс львівській поліції про утечу Івана Дрозда обжалованого також о крадіж.

— **Зелізниче нещастя** приключило ся на 12 кілометрів від Риму, коло моста Саларіо. Випущений до Анкони поїзд наїхав на флорентський експресовий поїзд, який виїхав з Риму з 14 мінутим опізненем та ставів в дорозі з причини зіпсованої гальми. Наслідки удару були страшні. Під нащадками розбитих вагонів лежали десятки тіл ранених та вбитих. В однім з поїздів їхали великий князь російський Петро з жінкою. В книжці в рідною сестрою італійської королевої і вибрала ся до неї в відвідини. Високій парі не стало ся нічого лихого. В. кн. Петро висів з воза і давав поміч рапеним. Амбуляне приїхав з Риму за півтора години. Небавом на-сіла також королівська пара на місце нещастя. Привитаня королевої з сестрою, яка уникнула такого небезпеченства було трогаюче. Відтак король з вел. князем заняли ся проводом ратункової акції, а високі дами потішали ранених. Згромаджені люди були одушевлені притомністю, рішучістю і добрим серцем свого короля і королевої. По великих трудах видобуто 15 трупів, самих Італіянтів, з яких лише шість докладно справджене їх особи. Ранених перевезено до шпитала в числі 28; лекіше ранні удали ся на домашну курацію, а число їх вносьить другий раз стілько.

— **Пригода з гусаком.** Оноді приключила ся в вагоні поїзду віденьської залізниці сензаційна пригода. В одній з переділок III. класи їхало двох мушчин і якась пані. Мушчини вели між собою оживлену бесіду, а пані оперта на вікні оглядала околицю. Нараз она відвернула ся і озлоблена крикнула до свого сусіда: «Пане, се безличність, як сьмієте позваляти собі на щось подібного!» — Панове здивовані глянули оден на другого, нічого не розуміючи. Вкінці порішили, що їх товаришка подорожи нездужає на мовок. — По хвили відвернула ся она знова і завзято почастувала одного з мушчин в лице. Тепер оба були вже певні, що она несповна розуму. На найблизшій стації пані зажадала інтервенції власти і обжаловувала своїх товаришів подорожи, що они підчас їзди неприлично заховували ся та щипали її за ногу. На щасте в тій хвили надбіг кондуктор і приніс під па-

хою величезного гусака, якого віз зі собою жад під лавою. Гусак був безперечно винownikом, ддятого обі сторони погодили ся і поїхали разом в дальшу дорогу в як найліпшій приязни.

— **Зелізна корона Ломбардів,** яку привезено до Риму на похорони короля Гумберта, є одною з найстарших і найцінніших історичних памяток, які в Італії находять ся. Ся корона виглядає як мале решето. Зелізною називає ся тому, що в середині її находить ся вузка залізна обручка, на якій є насилених шість бляшок, що становлять верхню часть корони. Зелізну обручку, яка дає ся скоротити, або розширити після величини голови, мали виковати з одного гвоздя, якими Спасителя прибито на хрест. — Німецькі цїсарі мусіли крім корони римської і аквізгранської уживати при коронації також залізної корони, яку переховувано завсїгда в Монзі або в Медіоляні. Коли Наполеон оголосив ся королем Італії, короновав ся також і сею короною дня 26. мая 1805. р. в Медіоляні. В десять днів пізніше установив Наполеон ордер залізної корони, що істнував до 1814. р., а за два роки відновив его знова цїсар Франц I. Сей ордер є по нинішній день одним з австрійських ордерів і займає п'яте з ряду місце, т. є. по ордері Леопольда. В 1838. р. залізна корона окрашувала скрань цїсаря Фердинанда, яко короля ломбардско-німецького, а в р. 1849. привіз її Радецький до Відня, де оставала до 1866. р. В жовтні того року відвезено її знова до Монзи, де і тепер находить ся в катедрі св. Івана Хрестителя. Щоби перевезти корону на похорони Гумберта, потреба було особного призову королівського і кардинала Феррари. Перенесенє відбуло ся незвичайно торжественно в присутности королівського нотаря і свідків та при військовій асистії. Коло корони поступала почесна сторожа в середовічних строях. По похороні відвезено корону до Монзи, як сего жадает закон.

— **Етер замість горівки.** Від коли в Галичині подорожила горівка, стали бідніші люди в многих сторонах запивати ся сірковим етером. Се сурогат дешевший, але й далеко небезпечнійший. Наслідками уживаня етеру суть: заворушенє нервової системи, отупілість змислів і болвановатість. Сі річи знані були у нас в краю від довшого часу, але якось не було чути, щоб хто інтересував ся тим. Аж тепер займала ся сею справою найвисша рада санітарна в Відні. Сконстатовано на основі урядових доходжень, що в многих громадах Галичини уживанє етеру що-раз зростає, та що люди що-раз більше етеру додають, так що з «алькоголиків» стають ся вкінці «етериками». І в иньших краях стали уживати етеру. Найвисша рада санітарна, на основі реферату професора д-ра Макса Грубера, настоятеля гігієничного інститута віденьського університета, подала яко найуспішнійше средство против етеризму: утрудненє в дістананю етеру і виключенє етеру від вільної продажі. Се має наступити вже в найблизшій часі.

— **Дрібні вісти.** На цїсарскі родини, як доносить «Wiener Abendpost», військові будинки у Відні, що становлять власність державного скарбу не будуть ані окрашувані ані ілюміновані. — Львівські робітники, що працюють при викладаню каміннями улиць, застрайкували в наслідок низької платні і лихого обходженя ся з ними магістратских наставників.

— **Конкурс.** Тов. «Шкільна Поміч в Коломиї» прийме з початком 1900/1 року шкільного учеників рускої гімназії (класа приготовляючої і I—VIII-ої) до бурси. Своім вигодам дає бурса ціле удержанє, ліжко, надзірі і провід домовий, а також і меньшу поміч в науці. Оплата вносьить на рік 2 зр. на інвентар, 1-20 зр. за річну вкладку членської (вітця або опікуна) і місячно від 8—17 зр. а за уранє біля 50 кр. — платнях кожного місяця з гори. Сі, що хотять бути прийняті по зниженій ціні, (нижше 17 зр.) мають залучити до просьби свідцтво убожества. Питомці мусять при прийнятю виказати ся, що мають три рази змінити біле на постіль, сїнник, 6 пар біля, 6 хусточок до носа і 2 пари обуви.

Кожний прийнятий дістає карту прийнятя, без котрої не сьміє сировадити ся до бурси. Зголошувати ся треба до товариства «Шкільна Поміч в Коломиї» на руку предсідателя С. Недільського до 25. серпня с. р. — Від Виділу «Шкільна Поміч в Коломиї», в липни 1900. С. Недільський, голова. Гр. Наливайко, секретар.

Телеграми.

Відень, 14. серпня. Президент міністрів др. Кербер виїхав вчора ополудни до Ішлю.

Рим, 14. серпня. Король Віктор Імануїл призначив задля почести памяти свого батька 100.000 лірів для убогих міста Риму, а 50.000 для убогих Турину.

Рим, 14. серпня. Підчас вчерашнього прийнятя послів і сенаторів, які прибули для зложеня голду королеви, підніс Віктор Імануїл незвичайно щирі заяви свідчуячі зі всіх сторін світа та висказав здивованє, що цар Миколай взяв уділ

в богослуженю в католицькім костелі, хогій є православним.

Магдебург, 14. серпня. Magdbrg. Ztg. доносьить, що з причини відкритя заговора в Прегорії, англійські власти возьмуть ся за дуже строгі средства для удержаня супкою і безпеченства в Трансвалю.

Берлин, 14. серпня. Після донесеня «Германі-ї», в апостольскім вікаріяті полуднево-східної части провінції Пе-челі убили Китайці 6 духовників. Загалне число місіонарів в сій провінції вносьить 50. З них вже перше замордували Китайці чотирох. Крім сего упало жертвою морду 3000 християнських тубольців.

ВІСТІ ЕКОНОМІЧНІ І СТАТИСТИЧНІ.

В Товаристві взаїмних обезпечень «Дністер» прибуло в місяці липни с. р. 9161 важних поліс на суму 8,533,739 кор. обезпеченої вартости з премією 79,917 кор. 16 сот. Разом від 1. січня до кінця липня с. р. видано 44,404 важних поліс на суму 47,369,391 кор. з премією 413,884 кор. 17 сот.; попередного року за той сам час було 37,662 важних поліс на суму 41,299,354 кор. з премією 351,852 кор. 12 сот., т. є. сего року о 6,742 поліс і 62,032 кор. премії більше.

Шкід в липни с. р. було 55 случаїв; разом всіх від початку року до кінця липня було 450 шкід, з котрих 432 вже виплачено, 5 шкід находить ся в ліквідації, а виплату 13 відшкодовань (в сумі 7,057 кор. 88 сот.) на разі з причини правних здержано.

Сума всіх тих шкід разом з коштами ліквідації вносьить brutto 235,718 кор. 97 сот., а по потрученю части реасекурованої лишаєсь на власний рахунок 123,887 кор. 71 сот.

Фонд резервовий з кінцем липня с. р. вносьить 284,296 кор. 08 сот.

Замкненє рахунків «Краєвого Союзу кредитового», стоваришеня зареєстрованого з обмеженою порукою у Львові, за місяць липень 1900 року:

Стан довжний:

1. Удїли	22.708 кор. 48 сот.
Фонд резервовий	711 „ 96 „
2. Вкладки вкладників:	
Стан з 1. липня 261.359.89 к.	
вложено	14.903.85 „
винято	16.615.72 „
Стан з 31. липня	259.648 „ 02 „
3. Сальдо відсотків	7.281 „ 56 „
4. Спеціальна резерва	96 „ 86 „
5. Непіднята дивиденда з р. 1899	526 „ 30 „
6. Рента частого зиску з р. 1899	91 „ 88 „
Сума	291.065 кор. 06 сот.

Стан чинний:

1. Удїлені позички:	
Стан з 1. липня 277.836.53 к.	
сплачено	16.954.97 „
удїлено	19.153.— „
Стан з 31. липня	280.016 кор. 56 сот.
2. Движимости	754 „ 10 „
3. Льокації	4.789 „ 47 „
4. Папери фонду резервового і резерви спеціальної	697 „ 05 „
5. Кошти адміністраційні	3.400 „ 77 „
6. Готівка в касі з 31. липня	596 „ 07 „
9. Друки для товариств кред.	811 „ 04 „
Сума	291.065 кор. 06 сот.

Позички на скрипти 96.553.80 к.

« для товариств 68.070.— „
 „ на векелі 95.496.91 „
 conto corrente 19.895.85 „
 277.836.53 к.

Членів прибуло 6, убуло —, остає з кінцем липня 1900 р. 295 членів з 473 декларованими удїлами в сумі 23,650 кор.

Стопа процентова від вкладок 4½%, від позичок 5½% до 7%.
 Львів, дня 1. серпня 1900.

Дирекция.

До милосерних сердець відзиваємо ся в справі убогої жінки, жени зложеного слабостію б. учителя народного Людвика Снешка, яка не має ані достаточних средств, ані сиромоги заробкованя, щоби удержати себе і хорого мужа, якого ошкою она обтяжена. Ласкаві жертви наша ре-
 акция передасть тижнево просячій.

